

Welkomstwoord workshop EFFORTS op 16 mei 2019

Bijzonder hartelijk welkom in onze raadszaal, mede namens de Stichting IJssellinie en Stichting IJssellandschap. Mijn naam is Ton Strien, trotse burgemeester van deze fantastische gemeente. Namens Stichting IJssellinie zijn aanwezig voorzitter Jacques Duivenvoorden en Frank van Elst. Wethouder Anton Bosch van Vrijetijdseconomie en Cultuur is vanmorgen verhinderd, maar hij zal wel vanmiddag aanwezig zijn. Jaap Starckenburg, directeur van IJssellandschap, kan er vandaag helaas niet bij zijn in verband met een sterfgeval in zijn familie.

Als jullie vragen hebben over de organisatie kunnen jullie vandaag terecht bij Marit Maglio, zij is onze

beleidsadviseur die zich over de IJssellinie ontfermt.

Tenslotte, er zullen in de loop van de dag foto's worden gemaakt. Heel formeel moet ik jullie melden dat als iemand bezwaar heeft om in beeld te worden gebracht, hij of zij dat aan Marit kenbaar kan maken.

Waarde zielsverwanten binnen EFFORTS, wij zijn zeer verguld met jullie aanwezigheid, vandaag, in Olst-Wijhe. We zijn nog niet zo erg lang lid, maar goed beschouwd, wie is dat wel (?). De gemeenteraad zélf heeft eind 2017 het lidmaatschap gesuggereerd, dus dat was voor ons, de wethouder en ik, wel erg comfortabel. Ik wil de grondleggers van EFFORTS graag hartelijk dank zeggen voor hun geweldige initiatief en ik wil ze bovendien complimenteren met de prachtige naam ... wat een vondst ...!

Beste mensen, ik kom van oorsprong uit de provincie Utrecht; als ambtenaar ben ik ooit betrokken geweest bij de Oude Hollandse Waterlinie, als statenlid bij de Grebbelinie en later als wethouder van Houten bij de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Ik dacht toen, eerlijk gezegd, dat ik de linies wel kende. Maar vervolgens werd ik in 2007 als nieuwe burgemeester van Olst-Wijhe, vrijwel direct na mijn installatie, geïnformeerd over het bestaan van een IJssellinie. Een lang bewaard geheim; een zorgvuldig verborgen schat, nog uit de tijd van de Koude Oorlog. In feite de Benjamin onder de verdedigingslinies in Nederland en ook de laatste, mogen we aannemen ... De IJssellinie is afgebeeld op de placemat ..., een waterlinie, 127 kilometer lang, vijf tot tien kilometer breed, van de Duitse grens tot aan Kampen. In Olst ligt het meest gave deel, op landgoed De Haere van Stichting IJssellandschap.

In de negentiger jaren, na de val van de Muur, werd bekend dat, zonder dat iemand dat wist ... *mijn ambtsvoorgangers uitgezonderd, maar die mochten er met niemand over spreken* ... een IJssellinie is gebouwd, die, bij een aanval door het Warschau Pact, volgens de beste Nederlandse tradities, enige vertraging in de opmars moest veroorzaken. Veel van onze inwoners waren onaangenaam verrast en eigenlijk ook verbolgen ... Moet je je voorstellen ... ter bescherming van het westen van het land, de Randstad, zou de boel hier onder water worden gezet ... honderdduizenden mensen aan de oostkant van de IJssel, zouden naar het noordoosten worden geëvacueerd, notabene in de armen van de vijand ... en alsof dat niet voldoende was ... hebben diezelfde belastingbetalende inwoners, onwetend natuurlijk, óók nog eens moeten bijdragen in de kosten van deze Randstedelijke verdedigingslinie ... *als je al een geel*

hesje zou willen dragen, had ik me dat toen goed kunnen voorstellen ...

De IJssellinie is, begin jaren 50, in het diepste geheim aangelegd ... zelfs het parlement wist van niets. In 1968 is de linie overigens al weer officieel buiten gebruik gesteld en toen is ook, achteraf jammer, begonnen met de gedeeltelijke sloop ... ook in het geheim. Er is gelukkig nooit noodzaak geweest om de linie daadwerkelijk te gebruiken, ofschoon tijdens de Cubacrisis, naar verluidt, wel de eerste fase in werking is gesteld.

Toen onze inwoners van de eerste schrik bekomen waren en men zich de waarde van de linie en het verhaal er om heen realiseerde, is in 2003 de Stichting IJssellinie opgericht. Vrijwilligers van deze stichting hebben in Olst bunkers uitgegraven en prachtig ingericht, *jullie gaan dat vanmiddag zien*, ze hebben studie

gemaakt van de linie en de mensen die er aan hebben gewerkt, talloze lezingen in het land verzorgd en uiteraard geïnteresseerden rondgeleid. De stichting kent ruim 60 vrijwilligers en ontvangt elk jaar ca. 8.000 bezoekers. Dat aantal is nog steeds groeiende. Wij zijn heel blij met de stichting.

Vanmiddag na de lunch brengen we met de bus een bezoek aan de IJssellinie en zal door de vrijwilligers van de stichting een rondleiding worden verzorgd langs de inlaat onder de dijk, in de commandobunker en in de hospitaalbunker.

Jullie weten ongetwijfeld dat over enkele maanden in Zuid-Nederland het Nationale Jaar *“75 jaar Vrijheid”* begint. Hier, in Olst-Wijhe, vindt de aftrap begin januari 2020 plaats. We staan dan stil bij het feit dat we in Europa al 75 jaar in vrede en vrijheid mogen leven. Dat is uniek in de geschiedenis!

Maar we weten tegelijkertijd hoe kwetsbaar die vrede in Europa is geweest. De Koude Oorlog refereert niet voor niets aan *'oorlog'*.

Nederland kent tal van herdenkingsmonumenten, waarmee de herinneringen aan de verschrikkingen van de Tweede Wereldoorlog, de onderdrukking, het verzet, het verraad ook en de bevrijding, levend worden gehouden. Er zijn daarnaast, heel concreet aanwijsbaar, de plaatsen in dorpen en steden waar mensen ter dood zijn gebracht, waar interneringskampen waren, de locaties waar vliegtuigen zijn neergestort, de woningen van Joodse gezinnen die zijn weggevoerd en nooit meer terug zijn gekomen ... ook in Olst-Wijhe. Die plekken ondersteunen de verhalen, maken het voor volgende generaties tastbaar en beter invoelbaar.

Van de Koude Oorlog daarentegen zijn maar weinig tastbare herinneringen overgebleven. De IJssellinie is een uitzonderlijk voorbeeld van hoe onze leiders, civiel en militair, zich voorbereidden op toen reële oorlogsscenario's in het liefelijke struweel van landgoed De Haere ... in de jaren dat ik en mijn generatiegenoten geboren zijn ... De IJssellinie krijgt daarom in Olst-Wijhe volgend jaar veel aandacht ... want, hoe bizar het ook klinkt, de Koude Oorlog maakt een belangrijk onderdeel uit van onze *“75 jaar Vrijheid”*.

De IJssellinie maakte immers deel uit van de West-Europese verdediging tegen de vijanden in Oost-Europa. Veel van deze vijanden zijn inmiddels onze NAVO-bondgenoten geworden en collega's in de Europese Unie. Wij willen daarom de IJssellinie bij de EU onder de aandacht brengen als relikwie uit een tijd, die nog maar kort achter

ons ligt. De periode, waarin Europa nog door een IJzeren Gordijn was verdeeld en van waaruit het huidige Europa, als waardengemeenschap, is gevormd. Wij ervaren het hier in Olst-Wijhe, met elkaar, als onze taak en verantwoordelijkheid om dit indrukwekkende deel van de IJssellinie te behouden en verder uit te bouwen voor iedereen in het hier en nu ... én voor onze kinderen en kleinkinderen ... als tastbare herinnering aan de kwetsbaarheid van vrede en onze vrijheid. Daar moeten we ons allemaal permanent voor inzetten ... het kan snel verkeren ...

Het theaterspektakel “*Operatie IJssellinie*” in 2017 met duizenden bezoekers heeft begin vorig jaar geleid tot de Mobilisatie IJssellinie en het meerjarige programma “*IJssel: linie van oorlog en vrede*” van IJssellinie, IJssellandschap en gemeente. We willen de IJssellinie in en op het

landgoed maken tot een soort paviljoen, met aandacht voor de militaire geschiedenis en cultuurhistorie, vredeseducatie en de werking van het water, met ruimte voor sport en cultuur ... daarmee ook een belangrijke bijdrage leverend aan de versterking van de vrijetijdseconomie in Olst-Wijhe en Salland.

We werken daarin samen met tal van partners, lokaal, provinciaal en landelijk, met dank aan onder meer Stichting Liniebreed Ondernemen, de Menno van Coehoornstichting en het Platform Versterking Verdedigingswerken van OC en W. Er zijn diverse concrete projecten in voorbereiding, interessant voor verschillende doelgroepen en leeftijden. Ik noem er enkele:

- onze school voor voortgezet onderwijs De Capellenborg die in augustus, bij de IJssellinie, haar introductiekamp opslaat;**

- een escaperoom in één van de bunkers;
- het concept van de Nieuwe IJssellinie, nu niet met water, maar in het teken van de Cyber Warfare;
- een bunkerhotel en
- een docusoap IJssellinie door Jolmer Versteeg, van de Zwolse theatergroep De Jonge Honden, die ook Operatie IJssellinie heeft geregisseerd.

Rik Smienk van Salland Marketing is aangetrokken om voorlopig de projectgroepen te begeleiden. En ik zeg erbij: elke hulp is op dit moment welkom ...! Vooral het borgen, toekomstbestendig maken van het programma, ook financieel, is een forse opgave!

Mag ik afronden met een droom met een Europese dimensie: zou het niet mooi zijn om met onze voormalige vijanden, van achter het IJzeren

Gordijn, uitwisselingen te organiseren, voor oud en jong, om elkaars verdedigingswerken van toentertijd te bekijken, om naar elkaars verhalen te luisteren en om dan samen te concluderen ... *“dat nooit meer”* ...

Beste mensen, het is mooi weer, jullie zijn inspirerende mensen die werken aan belangrijke en uitdagende ambities. Nogmaals, hartelijk welkom. Laten we vandaag vooral genieten van elkaars gezelschap en creativiteit en er een heerlijke meidag van maken ...!